

ENNAKKOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

LAPSIVAIKUTUKSET/HEITUINLAHDEN KOULUN 5.-6. LUOKKIEN OPETUKSEN SIITYMINEN EUROPAUKSEN KOULULLE

Lähtötilanteen kuvaus:

Heituinlahden koulu on kolmeopettajainen kyläkoulu 13 kilometrin päässä Savitaipaleen kuntakeskuksesta. Koulu on rakennettu vuonna 1945. Koulussa on lukuvuonna 2023-2024 oppilaita 1-6 luokilla yhteensä 29. Rekrytointihaasteista johtuen opettajista vain yksi täyttää tällä hetkellä kelpoisuusvaatimukset.

Savitaipaleen kunnanvaltuusto on sivistyslautakunnan ja kunnanhallituksen esityksestä päätöksellään 12.12.2011 §54 määritellyt koulun toiminnan loppumaan, kun oppilasmäärä kahtena peräkkäisenä vuonna on alle 20.

Hyvinvointialueiden alkamisen myötä kunnan verotulot tippuivat merkittävästi veroprocentin laskiessa 21,5%sta 8,9%iin ja saman aikaan myös valtionosuudet laskivat. Tästä johtuen tuli ajankohtiaiseksi tarkastella kunnan menorakennetta.

Opetuksen kustannusrakenne pienessä yksikössä on merkittävästi suurempi kuin suuremmassa, ero oppilaskohtaisissa kustannuksissa on yli 3000 euroa.

Koulun lisäksi Heituinlahdessa toimii päiväkotit. Sen toiminta on järjestetty tilaelementeissä koulun piha-alueella. Esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Jotta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelut pystyttäisiin strategian mukaisesti toteuttamaan lähipalveluna mahdollisimman pitkälle lapsen koulupolkua, lähdimme koulun lähitulevaisuudessa siirtävän lakkauttamisen sijaan selvittämään vanhimpien oppilaiden siirtymistä Euroapauksen koulun oppilaiksi. Tämän järjestelyn myötä päiväkodin toiminta pystyttäisiin siirtämään koulun alakerran tiloihin ja koulun 1.-4. luokkien käyttöön jäisivät koulurakennuksen yläkerran tilat. Näin pienimmät oppilaat saisivat edelleen käydä lähikoulua ja varhaiskasvatuksen ja opetuksen yhteistyö tiivistyisi luonnostaan samoihin tiloihin siirtymisen myötä. Esiopetus järjestettäisiin jatkossa yhdysluokkaopetuksena koulun alkuopetusluokan kanssa. Luokassa toimisi työparina luokanopettaja ja esiopettaja. Sellaisina vuosina, kun esioppilaita on kaksi (2) tai vähemmän esiopetuksen resurssin tarve tarkastellaan tapauskohtaisesti.

Kustannusvaikutuksia tällaisella järjestelyllä olisi kokonaisuudessa noin -73 000 euroa.

Ennakkovaikutusten arviointi:

Ennen ennakkovaikutusten arvioinnin aloittamista koulululla järjestettiin keskustelutilaisuus varhaiskasvatuksen lasten ja perusopetuksen oppilaiden huoltajille sekä koulun henkilökunnalle. Pian tämän keskustelun jälkeen varmistui tieto kunnan merkittävästi alijäämäisestä tilinpäätöksestä vuodelta 2023. Lisäksi marraskuussa tuli tieto kuntien valtionosuuksien tarkistamisesta jälkikäteen ja liikaa maksettujen takaisin perinnästä. Mm. näistä syistä johtuen kunnassa käynnistettiin muutosneuvottelut (Kh 15.1.2024 §10) tammikuussa 2024. Tästä alijäämäisen tilinpäätöksen paikkaamiseksi suunnitellusta ratkaisusta tuli osa sivistyspalvelujen muutosneuvottelupakettia.

Tässä ennakkovaikutuksen arvioinnissa verrataan nykytilaa virkamiestyönä valmisteltuun 5.-6. luokkien oppilaiden siirtämiseen Europaeuksen koululle. Koulun lakkauttamista oppilasennusteen mukaisessa aikataulussa ei nähty vaihtoehtona. Sen sijaan lähdettiin rakentamaan ratkaisua, jolla lapsen koulutie pystyttäisiin turvaamaan mahdollisimman pitkälle lähiopetuksena.

Ennakkovaikutusten arvioimiseksi laadittiin kysely sekä huoltajille, henkilökunnalle että oppilaille.

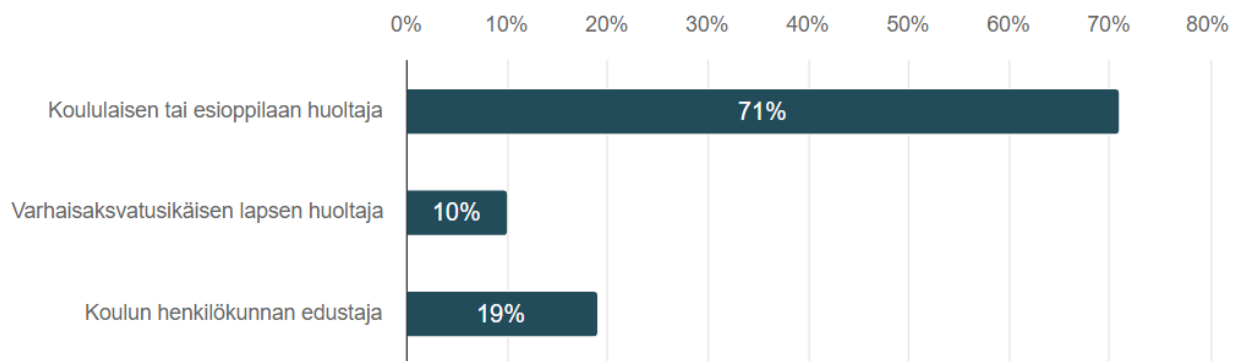
Kyselyssä vaikutusten arviointi jaettiin kahteen osaan 1) Oppimiseen ja opiskeluun liittyvät tekijät ja 2) Lapsen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät. Näiden lisäksi huoltajilla oli mahdollista esittää kysymyksiä seuraavaa keskustelutilaisuutta varten.

Aikuisten kyselyyn vastasi yhteensä 21 henkilöä ja 3.-5. luokkalaisten oppilaiden kyselyyn 15 henkilöä. Jakaumat alla;

Aikuiset:

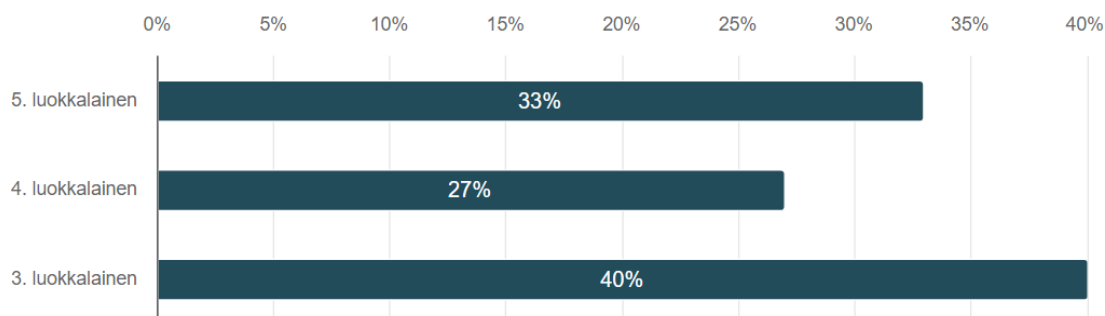
Olen

Vastaajien määrä: 21

Olen

Vastaajien määrä: 15

Vuosien saatossa opetussuunnitelmat ovat muuttuneet ja asettaneet uusia haasteita myös oppimisympäristöille. Opetuksenjärjestäjän pitää pysyä tarjoamaan mahdollisimman yhdenvertaiset oppimisympäristöt kaikille oppilaille opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ja oppimisen toteuttamiseksi. Heituinlahden koulun osalta voidaan todeta, että varsinkin taito- ja taideaineiden oppimisympäristöt ovat jääneet nykyajan kehityksestä. Näissä aineissa myös

opettajat joutuvat usein venymään opetuksen suunnittelussa ja opettamisessa, kun luontaista osaamista ei talosta löydy.

Huoltajien vastauksissa käy ilmi, kolmanneksen mielestä nykyaikaisilla oppimisympäristöillä ja ajanmukaisilla opetusvälineillä on merkitystä.

Oppimisympäristön terveys ja turvallisuus koettiin erittäin tärkeäksi. Tämä toki toteutuu myös Heituinlahden koululla, mutta on muistettava, että vanhassa kiinteistössä on aina suurempi todennäköisyys sille, että talotekniikassa ilmenee haasteita, jotka heikentävät kiinteistössä oleskelevien terveyttä.

Kolmanneksen mielestä on merkityksellistä, että valinnan mahdollisuudet opiskelussa lisääntyvät ja harrastustoimintaan osallistuminen mahdollistuu.

Oppilaat näkevät huoltajiaan tärkeämpänä modernit oppimisympäristöt ja ajanmukaiset opetusvälineet. Samoin on valinnaisuuden tai harrastusmahdollisuuksien lisääntymisen osalta.

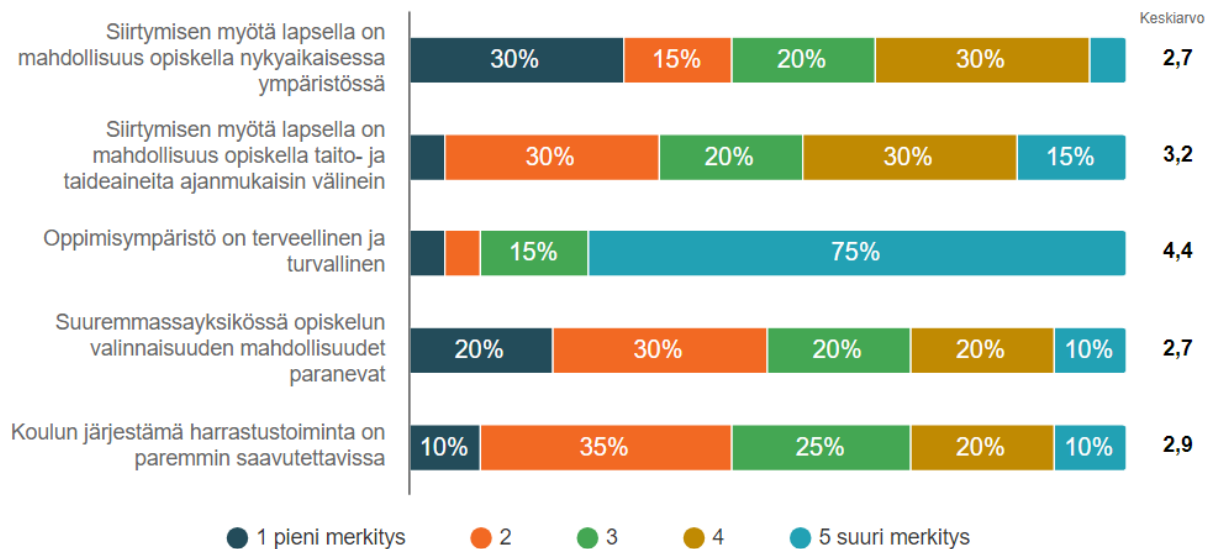
Vastausten numeeriset keskiarvot eivät ole vertailtavissa, koska oppilaiden vastausvaihtoehdoista puuttui keskimmäinen, ”en osaa sanoa” vaihtoehto.

Alla kooste sekä huoltajien että oppilaiden vastausten jakaumista:

Huoltajat:

Oppimiseen ja opiskeluun liittyviä tekijöitä

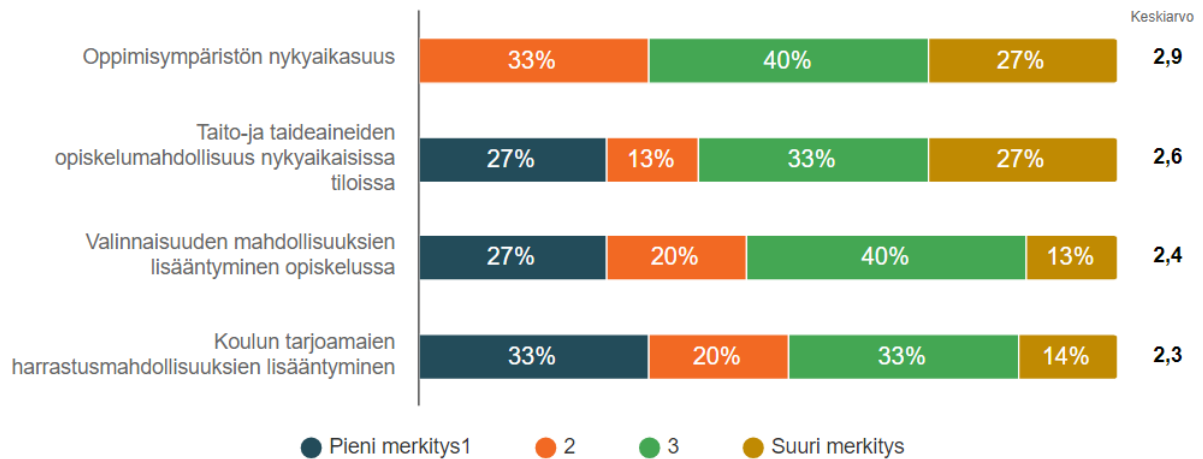
Vastaajien määrä: 20

Oppilaat:

Oppimiseen ja opiskeluun liittyviä kysymyksiä

Vastaajien määrä: 15

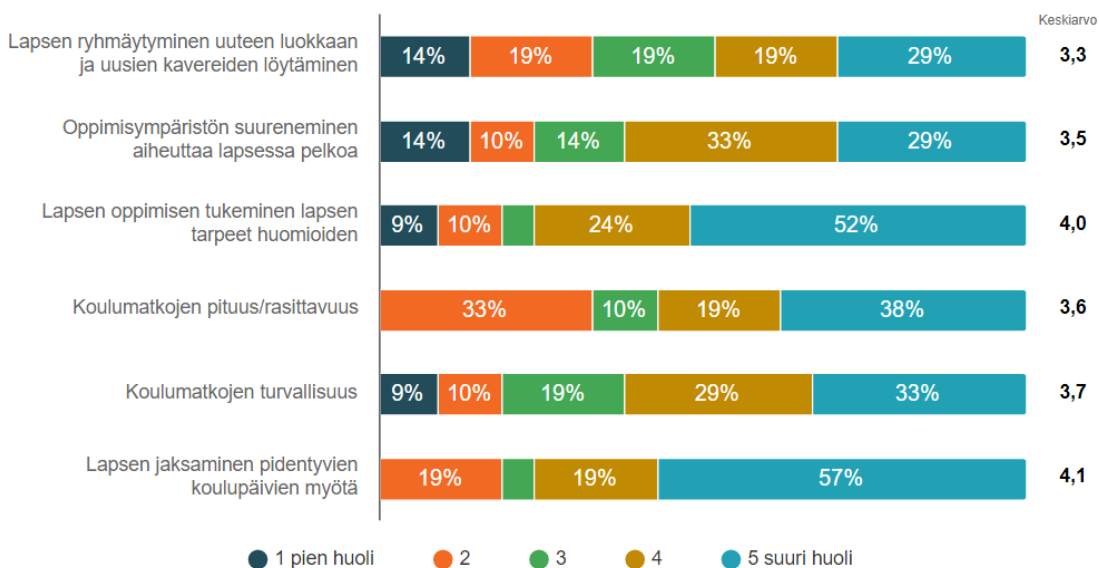
Lapsen hyvinvointiin vaikuttavissa kysymyksissä korostui sekä huoltajilla että oppilailta huoli jaksamisesta koulupäiviin kuluvan ajan pidentyessä.

Oppimisympäristön kasvaminen ja siihen sopeutuminen aiheuttaa huoltajissa enemmän huolta kuin oppilaissa. Oppimiseen tarvittavan tuen saaminen aiheuttaa huoltajille erittäin merkittävää huolta, oppilaista puolet on sitä mieltä, että huoli tässä tapauksessa on pieni.

Turvallisuuden tunne, nähdä ja kuulla tuleminen koulupäivän aikana huolettaa 62 % vanhemmista isosti, oppilaista vastaavasti 60% kokee huolen tähän liittyen pieneksi.

Lapsen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät

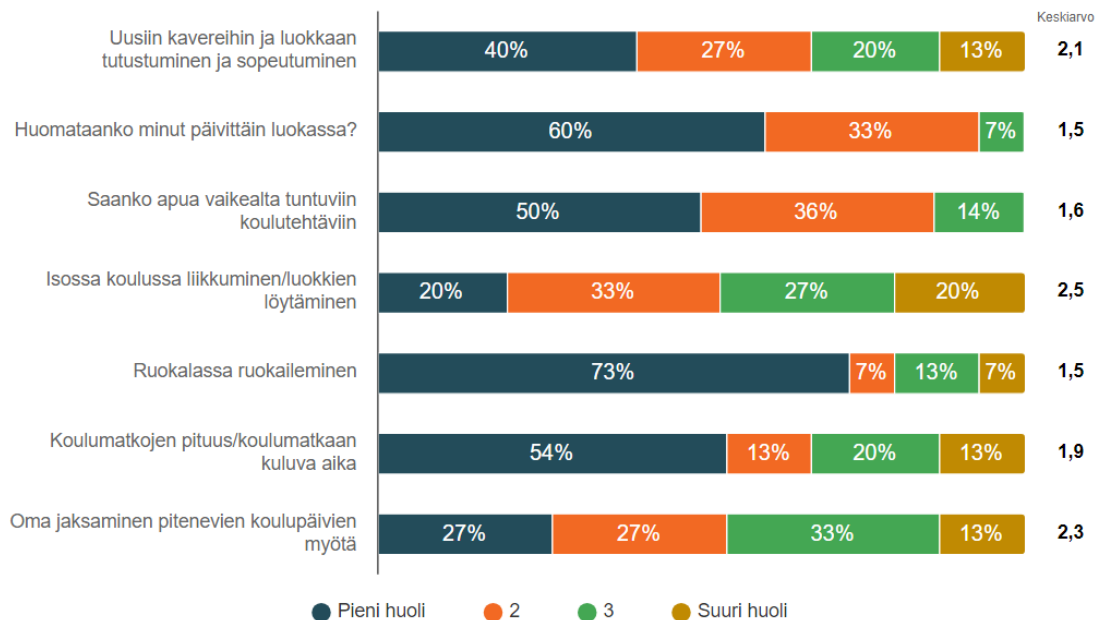
Vastaajien määrä: 21

Oppilaat:

Kuinka suurta huolta koet seuraavista asioista, jotka muuttuvat mahdollisen koulukeskuskeen siirtymisen myötä?

Vastaajien määrä: 15

Johtopäätökset:

Kyselyn jälkeen järjestettiin toinen keskustelutilaisuus koululla. Sivistystoimenjohtajan sairastumisen vuoksi tilaisuutta jouduttiin viime tipassa siirtämään viikolla, mikä varmasti vaikutti osallistujamäärän vähäisyyteen.

Tuotannollistaloudellisista syistä johtuen olemme tilanteessa, jossa tällä järjestelyllä saatava kokonaissästö on realisoitava. Sivistystoimen osuus säästöstä on 30 000 euroa ja teknisen toimen osuus 43 000€.

Kyselyssä esiin nousseisiin sekä huoltajien että oppilaiden huoliin pyritään edessä olevassa muutoksessa vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Koulumatkat ja koulupäivien pidentyminen, ryhmäytyminen ja tarvittavan oppimisen tuen järjestäminen nousevat ennakkovaikutusten arvioissa keskiöön.

Kuinka näihin haasteisiin vastataan?

1. Savitaipaleen kunta kilpailuttaa koulukuljetukset vuosittain, emme ole kiinni ns. ”vanhoissa reiteissä” vaan kuljetusreitit päästään lukuvuosittain suunnittelemaan oppilaiden näkökulmasta järkevimmällä mahdollisella tavalla.
Lisäksi lukujärjestyksiä laadittaessa otetaan huomioon se, että koulupäivä pysyy inhimillisen mittaisena koulumatkaan käytetty aika mukaan lukien.

2. Heituinlahden koulun oppilaat tullaan pääsääntöisesti sijoittamaan aina kokonaisuutena yhteen luokkaan. Jos ikäluokka on niin suuri, että siirtymisen myötä luokkakoko kasvaisi kohtuuttoman suureksi, voidaan oppilaat jakaa kahdelle luokalle. Lisää henkilökuntaa ei Europaeuksen koululle tarvitse palkata, vaan oppilaat sijoittuvat olemassa oleville luokille. Muutos on suuri sekä Heituinlahden että Europaeuksen koulun oppilaille, siksi luokan ryhmyttämiseen varataan riittävästi aikaa. Ryhmyttämisestä vastaavat pääasiassa luokanopettajat, mutta apuna käytetään sekä nuorisotyöntekijöitä että oppilashuollon henkilökuntaa. Ryhmyttäminen alkaa aina siirtymistä edeltävänä keväänä ja jatkuu lukuvuoden alkaessa.
3. On selvää, että pienessä luokassa opettaja ehtii ajallisesti työskennellä enemmän yhden oppilaan kanssa kuin suuressa luokassa. Europaeuksen koululla työskentelee koulunkäynninohjaajia sekä resurssiopettaja, joiden työpanosta kohdennetaan lukuvuosittain niille luokille, joilla oppimisen tukea tarvitsevia oppilaita opiskelee. Laaja-alaisen erityisopetuksen resurssi on suurempi kuin Heituinlahdessa ja lisäksi on mahdollisuus osa-aikaiseen luokkamuotoiseen erityisopetukseen tarpeen niin vaatiessa.

Koska suunnitellussa muutoksessa vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti lapsiin ja lapsiperheisiin, on ennakkovaikutusten arvioinnissa keskitytty lapsivaikutusarviointiin.

Muutoksella on, kuten todettu, myös merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Kuljetun koulumatkan pidentyminen lisää luonnollisesti myös ympäristövaikutuksia (hiilijalanjälki). Ympäristövaikutus ei kuitenkaan ole merkittävä, koska Heituinlahden alueelta kuljetetaan jo nyt lapsia yläkouluun ja alakoulun oppilaiden kuljetukset yhdistyvät osin näihin kuljetuksiin.

Kyselyssä on kiinnitetty huomiota ainoastaan oppilaiden siirtymiseen ja kiinnittymiseen uuteen ympäristöön. On kuitenkin muistettava, että muutos koskettaa myös Heituinlahdessa jatkavia oppilaita. Tämän muutoksen myötä koulu profiloituu ”pienien lasten yksiköksi”. Henkilökunnan vähentyessä on kiinnitettävä vahvasti huomiota jäävän henkilökunnan jaksamiseen ja työstä selviytymiseen. Toisaalta varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen siirtyminen saman katon alle tiivistää varmasti yksiköiden yhteistyötä. Tätä prosessia on tuettava mahdollistamalla yhteistä suunnittelu-aikaa ja järjestettävä ryhmyttämisen tuki tarvittaessa myös Heituinlahteen.

Seuranta:

Muutoksen toteutuessa lukuvuoden 2024-2025 alkaessa, keväällä aloitettua ryhmyttämistä jatketaan ja tässä yhteydessä päästään moniammatillisestikin seuraamaan oppilaiden sopeutumista uuteen kouluympäristöön ja uuteen luokkaan. Jatkossa koulujen lukuvuosisuunnitelmiin kirjataan kevätlukukaudella neljäsluokkalaisten ryhmyttäminen tulevaa siirtoa varten.

Luokanopettajat ja oppilaiden kanssa työskentelevät muut aikuiset seuraavat sopeutumista päivittäisessä koulutyössä. Niin oppilaiden kuin huoltajien toivotaan olevan matalalla kynnyksellä yhteydessä koulun aikuisiin tai sivistystoimeen mahdollisten haasteiden ilmetessä.

Syyslukukauden lopulla järjestetään siirtyville oppilaille huoltajineen seurantakysely, josta saatua palautetta hyödynnetään edelleen toiminnan suunnittelussa.